

لههولير رۆحي ئينسانهكان دهفريت

دهشتي سهباح - ههولير

dashtiabdulla@myway.com

"بهخوم كوشتم، ئاخركچ بچيته سليمانى و بيتهوه، ههياچوونه، ئهو
ههيايى بردين، بويه كوشتمان"

لهژير يهكيك له ويينهكانى پياويكى به ته مه ن به ناوى (هوسين) سه باره ت به كوشتنى كچه ١٥
سالانه كى به ناوى (نه روژ) له سه ر كيشه ي موبایل وا نووسراوه

دیمه نیک له پيشانگای دۆکیومینتاری (نمایشی هه لفرینی رۆحه کان)

سیمای هه موو ئهو ریپوارانه دهگۆرا کاتیك بۆ پياسه کردن یا خود کاری تایبته دهگه یشتنه بازارو چاویان
به وینه گه وره کراوانه ده که وت که له ژیر دیواری قه لا به رامبه ر به شه قامی باتای شاری هه ولیر

ئەو وېنانە ھەر يەكە و كارەساتىكى دلتە زىنى واقىعى كۆمەلگى كوردىت بۇ دەگىرپتەو ە كە بەرھەمى ۲ سال شەونخونى و ماندووبوونى رۆژنامە نووس (ھىوا فرىادەرس) ە واتە لەنيوان سالانى (۲۰۰۴ تا ۲۰۰۶)، كە كاتى خۇى بەشىكى زۆرى لەرۆژنامە و گۇقارە كوردىيەكان بلاوكردوتەو، ئىستاش وەك پىرۆژەيەكى (بزاڧى ژيان، بۇ رووناكبىرى و چاكسازى كۆمەلەيتى)، كىروپەتتە پىشانگاىەكى تايبەت.

(نمايشى ھەلفىرىنى رۆحەكان) ناوى ئەو پىشانگا دۆكىومىنتارىيە گەرۆكەيە كە لەلايەن رۆژنامە نووسى گەنج (ھىوا فرىادەرس) ئەنجامدراو ە يەككە لەكارەكانى (بزاڧى ژيان)، تا ئىستا پىشانگا كە لە ۲ شوپىن كراو ەتەو، رۆژى يەكەم لە ۱۱/۶ لە بەردەم كۆلپىزى زانستى زانكۆى سەلاھەدەين، رۆژى دوو ەمىش لە ۱۱/۷ لە بن دىوارى قەلأى بازارى ھەولپىر، بىرپارىشە رۆژى سىپەم بەردىرپتە پاركو شوپىنانى دىكەش، ھىوا دەلپت "بۆيە ئەو كارەمان كىر، بۇ ئەو ەى بىسەلمىنىن كۆمەلگى ئىمە تاكو ئىستا نەگەيشتوتە ئەو پىشكەوتنەى كە بانگەشەى بۇ دەكرپت".

ھەر تابلۇيەك نىكەى بىرى (۵۰) \$ تىچوو ە بەشىو ەيەكى رىك لەسەر ستاندىكى تايبەت رىزكراون، پىرۆژەكە نىكەى (۳۰۰) \$ تىچوو، ەزارەتى رۆشنىبىرىش بە (۱۳۰۰) \$ ھاوكارى كىروون، ئەو ە جگە لەھاوكارى برادەرانى بزاڧى ژيان كە فرىادەرس بەسوپاسو رىزەو ە ھاوكارىەكەيان ھەلدەسەنگىنىت، ھىوا زىاتر دەلپت "بەشىكى زۆرى پارەكەمان قەرزكردو ە، دواتر لەسەر بوودجەى بزاڧ دەيدەينەو ە"، گوتىشى "رەنگە پارەى زىاترىش خەرج بەكىن چونكە پىشانگا كە دەبەينە شوپىنى دىكەش".

پىشانگا كە پىكىدپت لە (۶۴) وىنە و تىكستى دۆكىومىنتارى، كە قوربانىەكانىش بەشىو ەى (خۆسووتاندن، خۇخكاندن، كوشتن بەگوللە، كوشتن بەتەور، بەچەقۇ)، لەرەگەزى نپرو مى پىكھاتوون، رووداو ەكان لەھەموو شارەكانى كوردستان روويانداو ە بەتىكرا تەمەنيان لەنيوان (۱۲ تا ۴۲) سالى داىە، جگە لەوینەى قوربانىيەكان، وینەى بكوژەكانىش دانراون، فرىادەرس دەلپت "ئىمە كاتىك ئەو پىشانگاىەمان كىروو ە جگە لەو ەرگرتنى مۆلەت لەپارىزگى ھەولپىر، پرسمان بەكەس نەكردو ە، چاوپىرى ھەرەشەو پەرچەكردارىش دەكەين لەلايەن كەسوكارى ئەو خەلكانەى كە وینەكانيان ھەلواسراو ە، چونكە قىبولكردنى ئەو ە قورسە بۇ خەلك، بەلام ھەرچونىك بپت نابى ھەقى قوربانىەكان بفەوتپت و چاوپوشى لەتاوانبارەكان بكىرت".

ئەو پىشانگا دىكۆمىنتارىيە بە پىچەوانەى ئەو گوتارانەى كە بەردەوام باسى دىموكراسى و ئازادى مرؤقو مافى ئافرەت دەكەن، پىشانندان و دەرختنى ئەو تراژىديايەن كە بەھوى ەقلىەتى نۆستالىزى و كۆنەپەرستانەى كۆمەلگى كوردىيەو ە رۆژانە روودەدەن، ھەرچەندە ھىچ ئامارىكى رەسمى لەبەر دەستدانىيە، بەلام بەپى ئامازەكان كوشتنى ژنو كچان لەسەر مەسەلەكانى شەرەفو نامووسپارىزىيەو ە

ئەو پېشانگا ناوازە دەگمەنە تراژىدىيە راستەقىنە ئەو كچو كورپانە دەگىرپتەو كە لەسەر مەسەلەكانى خۆشەويستى و ناموسپاريزىيەو بەجۆرەها شىواز كوزراون، يەككە لەوینەكان لەسەر دیوارىك بە گەرەبە نووسراو (خۆشم دەوئیت)، فریادپەس گوتى "ئەو ئەو وشەيەيە كە چەندان كچى لەسەر كوزراو"، نووسىنەكەش لەو دەچىت دامرکاندەوئەي رقى كورپكە بىت كاتىك باوكى رازى نابىت كچەكەي خۆي بداتەو ئەو كورپە چونكە يەكتريان خۆشەوئیت.

گەنجىكى عەرەب كە بەرىككەوت بەشوینەكە تىپەرى هەلۆستەي كردوو پرسىارى كرد كە ئەم وینانە چىن، فریادپەس بە عەرەبىكى (قواعىدى) مەسەلەكەي تىگەياند، ئەویش رەخنەي كردو گوتى "دەبووايە نووسىنەكان بە زمانى عەرەبىش هەبووان تا ئىمەش بتوانىن بيانخوئىنەو"، فریادپەس گوتى "ئاخر كىشەكان كوردىن و لەشارىكى كوردىيە و بۆ خەلكى كورده"، گەنجە عەرەبەكە دىسان گوتى "ئاخر هەولپىر شارىكى سياحىە و پىوئىستە بەزمانى عەرەبىش هەبىت"، دواتر بەبى ئەوئەي بتوانىت هېچ شتىك بخوئىنەو رۆشىت.

پاكەتەك فروشىك كە رىك دەكەوئتە بەرامبەر پېشانگا، لەيەكەم ساتى كردنەوئەي پېشانگا كە چاوى بەوینەكان و نووسراوى سەر وینەكان كەوتوو، دەلئىت سەير كردنى ئەو وینانە بەرناكەوئیت، "بەراستى خەلكىكى زۆر سەيرى دەكەن و ئاخ هەلدەكيشن"، پىدەچوو ئەو كورپە گەنجە پاكەت فروشە زۆرى پى بى بۆ گوتن، بەلام لەبەر ئەو شوكەي كە وینەكانى بىنيو نەيدەزانى چۆن تەعبىر لەراكانى خۆي بكات، هەر ئەوئەندە نەبىت، بەسەر لەقاندەوئەي گوتى "كاكە ئەو كارەساتە .. كارەسات".

گەنجىكى شارى هەولپىر بەناوى هەژار ئىسماعىل، كاتىك سەيرى وینەكان دەكات و خۆي بۆ ناگىرپت و دەلئىت "ئەمە چ بىر بۆچوون و وىژدانىكە، كاتىك دەستى باوك سوور دەبىت بە خوئىنى كچەكەي، دەست سوورى براش بە خوئىنى خوشك لەوئەو بوەستى، ئايا ئەمە چ وىژدانىكە".

جيا لەوینەي ئاساىي قوربانىيەكان و بكورەكان، بەشىك لەوینەكان، دىمەنى ژنانى سووتا و شوئىنى رووداوەكان و پاشماوئەي كارەساتەكان بوون.

لەژىر يەككە لەوینەكان دەستىك لەژىر خۆلەو دەركەوتوو، بەزمانى پەنجەكانى هاوارىك بۆ وىژدانى خەوتووئى ئىنسانەكان دەكات، تا ئەگەر هېچ نەبىت ژيانى بەزۆر لى نەسىنەو، نووسراو "لەسەدەي شەشەمدا لەعەرەبستان و لەسەدەي بىست و يەكەمدا لەكوردستان ژنان زىندە بەچال دەكرين".